

**UCHWAŁA NR XXIII/146/12
RADY MIEJSKIEJ ŁĄDKA-ZDROJU**

z dnia 31 maja 2012 r.

w sprawie uchwalenia Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek Zdrój

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst. jed. Dz.U. z 2001 r, nr 142, poz. 1591 ze zm.) Rada Miejska w Łądku - Zdroju uchwała, co następuje:

§ 1.

Rada Miejska w Łądku - Zdroju zatwierdza i przyjmuje do realizacji Program Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Łądku - Zdroju.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej Łądku-Zdroju

Janusz Sosna

Uzasadnienie do Uchwały Nr XXIII/146/12

Rady Miejskiej Łądka-Zdroju

z dnia 31 maja 2012 r.

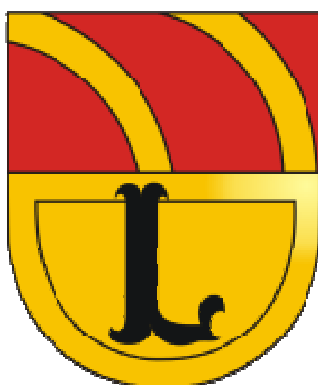
Stworzenie sprawnego systemu edukacji ekologicznej zostało wskazane jako jeden z czynników wpływających na poprawę stanu środowiska w Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Łądek - Zdrój, przyjętym uchwałą nr XXXV/376/05 Rady Miejskiej w Łądku - Zdroju z dnia 24 marca 2005 roku. Działania przewidziane w niniejszym programie mają kształtować w wybranym zakresie edukację ekologiczną społeczności lokalnej jak i uświadamiać w wybranych aspektach edukacyjnych gości gminy Łądek - Zdrój. Niniejszy program edukacji jest zgodny z wskazaniem Programu Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska, przyjętego do realizacji przez Zarząd Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XLIX/681/05 w dniu 16 grudnia 2005 roku. Posiadanie gminnego programu edukacji w zakresie ekologii jest wskazane przy ubieganiu się przez beneficjentów z terenu gminy o środki finansowe pochodzące z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu na działania edukacyjne w zakresie ekologii.

Burmistrz Łądka-Zdroju

Kazimierz Szkudlarek

Program Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój

/wersja 1.0/

Łądek - Zdrój 2012

I. Wprowadzenie do Programu

Stworzenie sprawnego systemu edukacji ekologicznej zostało wskazane jako cel w **Programie Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Łądek - Zdrój**. Program wskazuje w szczególności na potrzebę rozwoju różnorodnych form edukacji, aktywizację organizacji społecznych oraz mieszkańców gminy oraz koordynowanie i wspieranie przez Władze Gminy działań z zakresu wychowania ekologicznego. Opracowanie Programu Edukacji Ekologicznej dla Miasta i Gminy Łądek – Zdrój jest również w pełni zgodne z zadaniami priorytetowymi ustalonymi w **Programie Edukacji Ekologicznej dla Dolnego Śląska**. Program dla Dolnego Śląska zaleca opracowanie gminnych i powiatowych programów edukacji ekologicznej przy udziale jednostek oświatowych oraz instytucji i organizacji prowadzących edukację ekologiczną. Posiadanie gminnego programu edukacji ekologicznej jest również wskazane z punktu widzenia możliwości pozyskiwania środków z funduszy zewnętrznych w tym w szczególności z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu. Zgodnie z obowiązującymi do 17.02. 2011 r. **Zasadami dofinansowania ze środków WFOŚiGW we Wrocławiu zadań z zakresu edukacji ekologicznej** wspierane mogą być bowiem akcje i kampanie edukacyjne posiadające co najmniej gminny zasięg zapewniający koordynację działań w większości jednostek oświatowych z terenu gminy.

Zgodnie z zaleceniami programu regionalnego Program Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój został opracowany przy współpracy instytucji prowadzących edukację ekologiczną oraz partnerów społecznych. Program opracowano metodą warsztatową uzupełnioną o pracę ekspertów. Warsztaty odbywały się w siedzibie Miasta i Gminy Łądek - Zdrój w dniach: 06.05.2011 (spotkanie dotyczące zakresu metodyki prac) oraz 27.05.2011, 27.09.2011 i 24.10.2011. Uzupełnieniem prac warsztatowych były badania ankietowe przeprowadzone przez Urząd Miasta i Gminy Łądek - Zdrój wśród osób oraz instytucji prowadzących edukację ekologiczną na terenie Łądku - Zdroju (zebrano 16 wypełnionych ankiet).

W pracach nad przygotowaniem Program Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój udział wzięli przedstawiciele:

- Urzędu Miasta i Gminy w Łądku - Zdroju,
- Gminnego Przedszkola Publicznego w Łądku - Zdroju,
- Szkoły Podstawowej nr 1 w Łądku - Zdroju,

- Gimnazjum Publicznego w Łądku - Zdroju,
- Liceum Ogólnokształcącego w Łądku - -Zdroju
- Centrum Kultury i Rekreacji w Łądku - Zdroju,
- Nadleśnictwa Łądek - Zdrój,
- Dolnośląskiego Zespołu Parków Krajobrazowych,
- Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Łądeckiej,
- Fundacji Kłodzka Wstęga Sudetów - Lokalna Grupa Działania,
- Fundacji EkoRozwoju (koordynacja prac) z Wrocławia,
- Zarządu Budynków Komunalnych w Łądku – Zdroju,
- Uzdrowiska „Łądek – Długopole” S.A. z/s w Łądku – Zdroju,
- PKE Koło Doliny Białej Łądeckiej.

Program Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój opracowany został w ramach "Kampanii promującej sieć Natura 2000 pod hasłem Natura się o(d)pląca" realizowanej przez Towarzystwo na Rzecz Ziemi z Oświęcimia ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

II. Cel Programu

Celem Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój jest zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy i odwiedzających ją gości, w szczególności w zakresie zrównoważonej gospodarki zasobami i ochrony przyrody.

III. Obszary działania

Dla realizacji celu Programu Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój działania edukacyjne powinny się koncentrować w następujących obszarach działań wyodrębnionych na podstawie głównych ich odbiorców:

edukacja szkolna

edukacja formalna na wszystkich poziomach nauczania począwszy od przedszkola do liceum ogólnokształcącego; działania edukacyjne realizowane w szkole oraz w terenie skierowane do uczniów oraz kadry nauczycielskiej z terenu Miasta i Gminy Łądek - Zdrój (uwaga: możliwa współpraca ze szkołami spoza terenu gminy);

edukacja przyrodnicza

edukacja przyrodnicza nakierowana głównie do gości odwiedzających Łądek - Zdrój; możliwe

wykorzystanie działań z zakresu edukacji przyrodniczej dla rozwoju oferty turystycznej, w tym w szczególności turystyki edukacyjnej adresowanej do szkół spoza terenu gminy oraz szeroko rozumianej turystyki przyrodniczej (możliwe wykorzystanie działań w obszarze edukacji przyrodniczej dla obszaru edukacji szkolnej);

edukacja mieszkańców

edukacja adresowana do dorosłych mieszkańców Łądku - Zdroju dotycząca kluczowych kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem, w tym w szczególności zrównoważonego gospodarowania zasobami w temacie odpadów, energii, ekokonsumpcji oraz potrzeby ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych (uwaga - możliwe i wskazane zaangażowanie szkół i uczniów w działania adresowane do osób dorosłych).

Z uwagi na interakcje pomiędzy poszczególnymi grupami odbiorców oraz na efektywność realizowanych działań obszary tematyczne w pewnym stopniu przenikają się.

III.1 Edukacja szkolna

Diagnoza wyzwań

Temat	Opis
GOSPODARKA ODPADAMI	
Brak pojemników do segregacji odpadów w szkołach	W szkołach brakuje zestawów wewnętrznych pojemników do segregacji odpadów umożliwiających bieżące segregowanie bez wychodzenia ze szkoły.
Brak systematycznych programów dotyczących gospodarki odpadami i energii	Działania edukacyjne dotyczące gospodarki odpadami są rzadkie i mają charakter akcyjny. Brakuje programów edukacyjnych ujmujących kwestie odpadowe w szerszym kontekście, w tym w zakresie możliwości dotyczących ograniczania powstawania odpadów.
ZAJĘCIA W PRZYRODZIE	
Niedostateczne wyposażenie w materiały edukacyjne do prowadzenia zajęć przyrodniczych	Wskazane uzupełnienie wyposażenia w plansze edukacyjne, materiały dydaktyczne, scenariusze edukacyjne oraz karty prac. W dalszej kolejności przydatne byłyby również zestawy umożliwiające obserwacje natury.
Niedostateczna infrastruktura terenowa	Infrastruktura terenowa dotycząca edukacji ekologicznej wymaga uzupełnienia, w szczególności w zakresie wykraczającym poza leśną tematykę.
TOŻSAMOŚĆ LOKALNA	
Słaba znajomość wśród uczniów lokalnego środowiska przyrodniczo - kulturowego	Słaba znajomość wśród uczniów środowiska przyrodniczo -kulturowego Łądku i okolic, w zakresie przyrody ożywionej i nieożywionej, krajobrazu w kontekście tradycji kulturowej regionu.
Brak działań z zakresu edukacji lokalnej	Brak działań z zakresu edukacji lokalnej angażujących aktywnie dzieci i młodzież - typu konkursy, cykliczne wycieczki terenowe

Obszary działań

Działanie	Opis /Uzasadnienie	Termin
GOSPODARKA ODPADAMI		
Program edukacji odpadowej	Kompleksowy program edukacji odpadowej dotyczącej tematyki 3R (Reduce / Reuse / Recycle) adresowany do wszystkich poziomów nauczania (od przedszkoli do liceum).	Opracowanie i przyjęcie: I kwartał 2013 (w związku z nowelizacją Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach)
Segregowanie odpadów w szkołach	Stworzenie możliwości segregowania odpadów w szkołach w tym wewnętrznych zestawów do segregacji i sytemu ich opróżniania.	2013
Konkursy promujące segregację odpadów	Konkursy w szkołach obejmujące zbieranie odpadów oraz premiujące dodatkowe aktywności promujące segregowanie odpadów. Nagrody niematerialne (n.p. wyjazd edukacyjny dotyczący gospodarki odpadami).	2013
ZAJĘCIA W PRZYRODZIE		
Rajdy edukacyjne	Rajdy dla miłośników przyrody z łądeckich szkół związane z walorami przyrodniczymi gminy - typu Rajd Nietoperza (Łądek - Radochów) Rajd Nimfy Błotnej (Łądek - Wrzosówka); rajdy organizowane w weekendy; celowe zaangażowanie młodzieży w prowadzenie zajęć edukacyjnych; współpraca ze szkołami z innych gmin.	Od 2013 roku
Wyjazdy edukacyjne	Wyjazdy dla edukatorów i zaangażowanych grup uczniów do modelowych ośrodków edukacji ekologicznej w regionie (typu CEEiK Salamandra w Myśliborzu, EkoCentrum Wrocław); wyjazdy edukacyjne połączone z przekazywaniem doświadczeń i metodyki dotyczącej edukacji ekologicznej.	Od 2013 roku
Scenariusze dla ścieżek przyrodniczych	Rozwój systemu ścieżek przyrodniczych poprzez uzupełnienie istniejących w scenariusze zajęć edukacyjnych wraz z kartami prac..	Uzupełnienie ścieżek w scenariusze 2013
Mobilna pracownia edukacyjna	Wykorzystanie mobilnych pracowni edukacyjnych (ekomobili) w edukacji terenowej umożliwiających badania przyrodnicze i fizykochemiczne (możliwość wypożyczenia bądź usługa edukacyjna).	Od 2014 roku
TOŻSAMOŚĆ LOKALNA		
Wycieczki tematyczne	Wycieczki i rajdy tematyczne krajoznawczo-przyrodnicze z przewodnikiem po Łądku i bliskiej okolicy w ramach zajęć edukacji szkolnej oraz w weekendy.	Od 2012
Konkursy wiedzy przyrodniczo-regionalnej	Konkursy wiedzy przyrodniczo-regionalnej dotyczącej Łądka i okolic. Nagrody niematerialne - typu uczestnictwo w wyjeździe edukacyjnym "Edukacja w Naturze". Zakres konkursów powinien obejmować w miarę możliwości premiowanie medialnej aktywności uczniów np. w formie filmów fotografii, prezentacji multimedialnych.	Od 2013
Kampanie promujące walory kulturowo-przyrodnicze	Kampania promująca zachowanie ładu przestrzennego i estetyki otoczenia - odnosząca się do wartości tradycyjnego krajobrazu kulturowo-przyrodniczego. Zaangażowanie młodzieży w prowadzenie kampanii.	Od 2014

Plan działań priorytetowych

Działanie	Opis	Odpowiedzialność	Wskaźniki realizacji (na lata 2012 - 2013)	Koszt szacunkowy	źródła finansowania
GOSPODARKA ODPADAMI					
Pojemniki do segregacji odpadów w szkołach	Pojemniki umożliwiające selektywne zbieranie: szkła, tworzyw sztucznych, papieru (typu Triospace)	Gmina we współpracy ze szkołami	10 zestawów (średnio po 2 zestawy dla 5 jednostek edukacyjnych)	Zakup pojemników 2000 zł /koszty odbioru w ramach kosztów bieżących	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Konkurs dotyczący segregacji odpadów	Konkurs dotyczący wybranych grup odpadów premiujący aktywność promocyjną	Gmina we współpracy ze szkołami / współpraca z Fundacją EkoRozwoju	2 edycje (w roku 2012 - możliwe w ramach kampanii "Śmiecenie odpada" i 2013)	2000 zł (materiały promocyjne); odbiór odpadów przez instytucje zewnętrzne	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Wyjazdy edukacyjne dotyczące gospodarki odpadami	Wyjazdy edukacyjne jednodniowe (n.p. do kompostowni lub zakładu przetwarzającego odpady) jako nagrody w konkursie	Gmina (możliwe ogłoszenie konkursu na realizację przez organizacje pozarządowe)	2 wyjazdy (w roku 2013; dla grup ok 40 osób)	4000 zł (w tym koszt dojazdu, organizacji i prowadzenia)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Konkurs CzyśćCIK			1 edycja (ok. 5 kategorii)	3000 zł (nagrody dla laureatów konkursu)	
ZAJĘCIA W PRZYRODZIE					
Rajd Nietoperza	Rajd tematyczny Łądek Radochów	Gmina we współpracy ze szkołami (SP Trzebieszowice, SP Łądek)	1 rajd (rok 2013)	1000 zł (koszty organizacyjne)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Wyjazd edukacyjny "Edukacja w Naturze"	Wyjazd 3-dniowy dla grupy ok 20 osób (też Rogów)	Gmina (możliwe ogłoszenie konkursu na realizację przez organizacje pozarządowe)	1 wyjazd(rok 2013)	5000 zł (koszt dojazdu, noclegów, prowadzenia i organizacji)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Opracowanie scenariuszy edukacyjnych	Scenariusze edukacyjne z kartami prac dla wybranej ścieżki przyrodniczej	Gmina (możliwe ogłoszenie konkursu na realizację przez organizacje pozarządowe)	7 scenariuszy	2800 zł	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu /LEADER

TOŻSAMOŚĆ LOKALNA					
Wycieczki tematyczne "Natura Łądką"	Wycieczki realizowane w ramach zajęć edukacyjnych (też pozalekcyjnych).	Gmina we współpracy ze szkołami i przewodnikami	10 wycieczek (po 5 w sezonie)	3000 zł (wynajęcie przewodnika)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu /LEADER
Konkursy wiedzy przyrodniczo-regionalnej	Nagrodą wyjazd edukacyjny "Edukacja w Naturze"; posadzenie drzewa przez zwycięzcę.	Gmina we współpracy ze szkołami	1 edycja konkursu (2013)	500 zł (koszt organizacji i promocji) 200 zł (koszt zakupu drzewa i materiałów do sadzenia)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu

III.2 Edukacja przyrodnicza

Diagnoza wyzwań

Temat	Opis
INFRASTRUKTURA	
Niedostateczne oznakowanie szlaków turystycznych	Niedostateczne oznakowanie szlaków turystycznych w zakresie informacji o walorach przyrodniczych i przebiegu szlaków; niespójne oznakowanie szlaków; słabe utrzymanie i zarządzanie szlakami (rozproszona odpowiedzialność: PTTK, Lasy Państwowe, gmina, starostwo)
Brak infrastruktury przy szlakach służącej prowadzeniu zajęć edukacyjnych	Brak wiat edukacyjnych służących prowadzeniu zajęć z grupami szkolnymi
PROMOCJA	
Słaba promocja walorów przyrodniczych gminy	Brak systemu promocji walorów przyrodniczych obejmujących punkty IT i miejsca noclegowe.
Niedostatek publikacji informacyjnych dotyczących przyrody gminy	Wskazane uzupełnienie publikacji (w tym internetowych) o przyrodzie gminy: ożywionej (siedliska, gatunki roślin i zwierząt) oraz nieożywionej (dla potrzeb rozwoju oferty geoturystycznej).

Obszary działań

Działanie	Opis /Uzasadnienie	Termin
INFRASTRUKTURA		
Ścieżki przyrodnicze	Opracowanie i realizacja ścieżek przyrodniczych z elementami interaktywnymi wraz z zagospodarowaniem terenu dla potrzeb prowadzenia edukacji przyrodniczej.	Prace projektowe 2013 Realizacja 2014
System tablic informacyjnych o walorach przyrodniczych	Opracowanie i realizacja systemu tablic informacyjnych o walorach przyrodniczych wraz z ujednoczeniem sposobu oznakowania szlaków i atrakcji przyrodniczych.	Prace projektowe 2013 Realizacja 2014

PROMOCJA		
Promocja walorów przyrodniczych Łądką Zdroju w internecie	Wzbogacenie informacji na stronie internetowej www.ladek.pl również przy wykorzystaniu dostępnych materiałów typu film o Łądku Zdroju powstały w projekcie "Natura się o(d)placa"	Od 2012 roku
Kampania promująca walory przyrodnicze Łądką Zdroju	Kampania promocyjna wykorzystująca imprezy kulturalne o charakterze lokalnym i ponadlokalnym (np. Przegląd Filmów Górskich), wykorzystanie form niestandardowych - typu "kino w plenerze" (filmy amatorskie i slajdy), celebryci dla natury, wykorzystanie gier edukacyjnych; działania "survivalowe" dla młodzieży	Od 2013 roku
Cykl szkoleń "Promujemy Naturę"	Cykl szkoleń dotyczących walorów przyrodniczych i metod ich promocji dla przedsiębiorców, liderów społecznych i gestorów turystyki	Od 2013 roku
Wydawnictwa promujące walory przyrodnicze	Seria wydawnictw promujących walory przyrodnicze gminy Łądek Zdrój: miniprzewodnik do zajęć edukacyjnych (informacje o szlakach, ścieżkach, punkty edukacyjne, zasady ekologicznego zachowania w terenie	Od 2014 roku

Plan działań priorytetowych

Działanie	Opis	Odpowiedzialność	Wskaźniki realizacji (na lata 2012 - 2013)	Koszt szacunkowy	źródła finansowania
INFRASTRUKTURA					
Opracowanie ścieżki przyrodniczej (np Skalna Brama, Czarne Urwisko w rejonie Jaskini Radochowskiej (panorama, mała retencja, Jaskinia i kras, roślinność)	Opracowanie ścieżki przyrodniczej z elementami interaktywnymi wraz z zagospodarowaniem terenu dla potrzeb prowadzenia edukacji przyrodniczej	Gmina	Projekt ścieżki z 7 punktami edukacyjnymi i wiatą edukacyjną	Projekt ścieżki z projektami graficznymi 7 tablic - 7000 zł; projekt wiaty wraz z kosztorysami i mapą do celów projektowych 8000 zł	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Opracowanie projektu zestawu tablic o walorach przyrodniczych	Opracowanie systemu tablic informacyjnych o walorach przyrodniczych wraz z ujednoczeniem sposobu oznakowania szlaków i atrakcji przyrodniczych.	Gmina	Projekt 30 tablic	Projekt tablic wraz z uzgodnieniem lokalizacji 4500 zł	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
PROMOCJA					
Aktualizacja serwisu www.ladek.pl	Aktualizacja serwisu www.ladek.pl o informacje przyrodnicze	Gmina	12 nowych stron www	W ramach kosztów bieżących na podstawie udostępnionych materiałów	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Mobilne postery	Postery dwustronne	Gmina	3 dwustronne	3900 zł	Gmina /

prezentujące Skarby Natury	umożliwiające prezentację na zewnątrz (typu system hydro-storm)		postery - projekt i wykonanie		WFOŚiGW we Wrocławiu
Szkolenie dla agrokwaterodawców "Skarby Natury"	Szkolenie dla agrokwaterodawców i właścicieli pensjonatów dotyczące walorów przyrodniczych i metod ich promocji	Gmina / współpraca LGD	1 cykl szkolenia (3 x jednodniowe dla grupy ok 20 osób)	4500 zł (w tym organizacja, prowadzenie, materiały)	Gmina / LEADER /WFOŚiGW we Wrocławiu /LEADER
Wydawnictwo (typu folder z mapką)					

III.3 Edukacja mieszkańców

Diagnoza wyzwań

Temat	Opis
GOSPODARKA ODPADAMI	
Dzikie wysypiska śmieci	Problem zanieczyszczenia krajobrazu dzikimi wysypiskami
Zaśmiecone szlaki turystyczne	Problem zaśmiecenia szlaków turystycznych oraz punktów rekreacyjno-odpoczynkowych przy szlakach
Spalanie śmieci w przydomowych paleniskach	Brak świadomości szkodliwości spalania odpadów w paleniskach przydomowych oraz skutecznego egzekwowania prawa zabraniającego spalania śmieci w domach.
Brak wiedzy dotyczącej recyklingu	Brak szczegółowej wiedzy dotyczącej praktyki recyklingu, potrzeby i możliwości oddzielnego zbierania odpadów niebezpiecznych (typu baterie, świetlówki) oraz sprzętu RTV i AGD
ŚCIEKI	
Nielegalne zrzuty ścieków	Nielegalne zrzuty ścieków do rzek, strumieni i rowów na obszarach wiejskich.

Obszary działań

Działanie	Opis /Uzasadnienie	Termin
GOSPODARKA ODPADAMI		
Program edukacji odpadowej	Kompleksowy program edukacji odpadowej dotyczący nowej praktyki w gospodarce odpadami oraz tematyki 3R (Reduce / Reuse / Recycle) adresowany do wszystkich mieszkańców.	Opracowanie i przyjęcie I kwartał 2013 (w związku z nowelizacją Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach)
Kampania promująca recykling odpadów	Kampania informująca o potrzebie segregowania odpadów oraz ograniczaniu ich ilości; tematyka recyklingu odpadów opakowaniowych, elektrośmieci, odpadów niebezpiecznych (świetlówki, baterie, przeterminowane leki); docelowo dla skuteczności kampanii wymagane zwiększenie możliwości zbierania posegregowanych odpadów (w tym zwiększenia ilości "gniazd" do recyklingu); akcentowanie korzyści płynących z recyklingu oraz promowanie dobrych przykładów typu konkursy	Od 2012 roku

	CIK - CzyśćCIK	
Szkolenia dotyczące gospodarki odpadami	Szkolenia adresowane do osób i instytucji odpowiedzialnych za gospodarkę odpadami (w tym radnych, zarządców nieruchomości, strażników miejskich) dotyczące nowych wymogów wprowadzonych w ramach nowelizacji Ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminach.	Od 2012 roku
Kampania "Rady na bioodpady"	Promowanie kompostowania odpadów biodegradowalnych w przydomowych kompostownikach dla potrzeb ogrodu	Od 2013 roku
Egzekwowanie prawa dotyczącego odpadów	Egzekwowanie prawa dotyczącego odpadów - w tym posiadania umów na wywóz śmieci, zakazu palenia śmieci w piecach przydomowych, dzikich wysypisk; docelowo system monitoringu; połączenie działań egzekucyjnych z działaniami promocyjnymi (np. na najbardziej zadbaną wieś i posesję)	Działanie bieżące
ŚCIEKI		
Wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków	Wsparcie dla budowy przydomowych oczyszczalni ścieków np. poprzez pomoc w przygotowaniu dokumentów, pomoc w pozyskiwaniu dofinansowania, udostępnianie projektów typowych z kosztorysami oraz promocję tematu.	Od 2012 roku
Kampania "Łądek gmina czysta z natury"	Kampania "Łądek gmina czysta z natury" dotycząca problemu zrzutu ścieków a także dzikich wysypisk zanieczyszczających wody podziemne; społeczne inwentaryzacje tematu zrzutu ścieków; nagłaśnianie problemu na imprezach lokalnych - w kontekście zagrożeń dla zdrowia	Od 2013 roku

Plan działań priorytetowych

Działanie	Opis	Odpowiedzialność	Wskaźniki realizacji (na lata 2012 - 2013)	Koszt szacunkowy	źródła finansowania
GOSPODARKA ODPADAMI					
Festyn recyklingu	Festyn promujący selektywną zbiórkę odpadów oraz elektrośmieci - realizowany w ramach kampanii "Śmiecenie odpada" formuła wymiany cennych odpadów na wejścia na imprezy kulturalne, sportowe, etc	Gmina we współpracy z organizacjami pozarządowymi (nagłaśnienie na imprezie lokalnej)	2 akcje (po 1 na rok)	4000 zł (koszt 2 edycji)	WFOŚiGW we Wrocławiu (w roku 2012 możliwe w ramach kampanii "Śmiecenie odpada")
Szkolenie dla decydentów i przedsiębiorców	Szkolenie „Nowe wymogi w zakresie zbiórki i zagospodarowania odpadów komunalnych" realizowane w	Fundacja EkoRozwoju	1 szkolenie	Bezkosztowo	Realizowane w ramach kampanii "Śmiecenie odpada" finansowanej przez

	ramach kampanii "Śmiecenie odpada"				WFOŚiGW we Wrocławiu
Konkurs "Rady na bioodpady"	Konkurs na adresowane do dorosłych mieszkańców działania promujące kompostowanie odpadów (plakat, film, strona www) realizowany w szkołach; nagroda w formie kompostownika	Gmina we współpracy ze szkołami	1 edycja konkursu	1600 zł (koszt materiałów promocyjnych i zakupu 7 kompostowników na nagrody)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
ŚCIEKI					
Serwis "Jak zbudować przydomową oczyszczalnię ścieków?"	Serwis internetowy na stronie www.ladek.pl prezentujący w konwencji FAQ (odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania) wraz z użytecznymi załącznikami oraz linkami indywidualne zaprojektowanie (dokumentacja przez Gminę - gmina składa i zapewnia 45%)???	Gmina we współpracy z zajmującymi się tematem organizacjami pozarządowymi	1 serwis	3000 zł ?? (opracowanie serwisu)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu
Mobilny poster "Ścieki nie do rzeki"	Poster inicjujący kampanię Łądek gmina czysta z natury" dotycząca problemu zrzutu ścieków a także dzikich wysypisk zanieczyszczających wody podziemne w tym w kontekście zagrożeń dla zdrowia	Gmina we współpracy z zajmującymi się tematem organizacjami pozarządowymi	1 mobilny poster dwustronny do stosowania na zewnątrz	1300 zł (projekt i wykonanie)	Gmina / WFOŚiGW we Wrocławiu

IV. Zarządzanie i ewaluacja

Zarządzanie Programem Edukacji Ekologicznej Gminy Łądek - Zdrój posłuży tworzeniu i doskonaleniu systemu realizacji działań. Monitoring objąć powinien obserwację celów, działań programu oraz wskaźników realizacyjnych a także zmian w warunkach realizacji Programu.

Odpowiedzialny za koordynację działań zapisanych w Programie będzie Urząd Miasta i Gminy w Łądku - Zdroju, który podjąć powinien kroki w celu uzyskania zewnętrznego dofinansowania działań w okresie wdrożeniowym 2012 - 2013.

Ocenie realizacji Programu oraz jego ewaluacji służyć będzie spotkanie programująco-ewalujące, które odbyć się powinno w I kwartale roku 2014 po zakończeniu pierwszego okresu wdrożeniowego Programu. W spotkaniu tym wziąć powinni udział partnerzy zaangażowani w przygotowanie Programu reprezentujący poszczególne sektory, w tym: samorząd oraz jego jednostki, Lasy Państwowe, Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych oraz inne instytucje zarządzające cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi a także partnerzy społeczni. Jednym z elementów oceny realizacji celów Programu mogą być również prowadzone cyklicznie badania ankietowe jednostek prowadzących edukację ekologiczną.